

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ
Сектор за економска истраживања и статистику

ТРЕНДОВИ У КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ

Друго тромесечје 2021. године

Београд, август 2021. године

Уводна напомена

Извештај *Трендови у кредитној активности* објављује се ради што бољег разумевања ситуације на домаћем кредитном тржишту. У њему се детаљно разматрају кретање кредитне активности, цена задуживања привреде и становништва, као и услови на кредитном тржишту на основу фактора који одређују понуду и тражњу за кредитима.

Кредитни агрегати представљају квантификацију кретања на овом тржишту и израчунавају се на основу статистике биланса стања банкарског сектора, која обезбеђује податке о стању потраживања домаћих банака по основу кредита. Ако се узме у обзир релативно високо учешће девизно индексираних кредита у кредитном портфолију, прираст и стопе раста кредита израчунавају се по искључењу ефекта промене курса динара према осталим валутама заступљеним у кредитном портфолију.

У извештају се користе и резултати анкете о кредитној активности банака, коју Народна банка Србије спроводи од почетка 2014. године. Учешће банака у анкети је добровољно. Захваљујући анкети, знатно је унапређено сагледавање ситуације на домаћем кредитном тржишту, јер пружа увид у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама на страни понуде кредита, као и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

БДП – бруто домаћи производ

млн – милион

млрд – милијарда

мг. – међугодишње

NPL – проблематични кредити

п.п. – процентни поен

Т – тромесечје

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

Резиме	6
I. Сектор привреде	8
1. Кредити привреди	8
2. Цена задуживања привреде	10
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности.....	11
II. Сектор становништва.....	13
1. Кредити становништву.....	13
2. Цена задуживања становништва	14
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности.....	15
Мере Народне банке Србије и Владе Републике Србије усмерене на подршку кредитној активности у условима пандемије <i>COVID-19</i>	16
Методолошке напомене	17

Резиме

Међугодишњи раст кредитне активности настављен је и у јуну када су укупни домаћи кредити немонетарном сектору били виши за **6,3%** него пре годину дана. У складу с нашим очекивањима, раст домаће кредитне активности је током другог тромесечја успорен чему је допринела висока база из прошле године, посебно код кредита привреди, услед примене мораторијума у отплати кредита. На исти закључак указује и износ новоодобрених кредита привреди и становништву, који је у шест месеци ове године био сличан као у истом периоду 2019, а за више од четвртине већи него претходне године. И поред успоравања, међугодишњи раст кредита у Србији и даље је међу највишим у региону.

Кредитна активност определила је и кретање **укупних домаћих пласмана банака** (који, поред потраживања по основу кредита, обухватају и потраживања по основу улагања у хартије од вредности, камата и накнада, као и остала потраживања), који су успорили међугодишњи раст на 7,0% у јуну.

Кредити привреди су, без ефекта промене девизног курса, током другог тромесечја повећани за **20,0 милијарди динара**, у потпуности по основу раста динарског кредитирања. Готово целокупан раст односио се на задуживање малих предузећа, док су, посматрано по делатностима, највише кредитирана предузећа из области саобраћаја, смештаја и комуникација, трговине и пословања некретнинама. Предузећа су претежно користила кредите за ликвидност и обртна средства, чему је допринело одобравање кредита из гарантних шема. Током другог тромесечја банке су укупно одобриле 30,2 милијарде динара кредита за обртна средства уз гаранције државе, чиме се износ укупно реализованих кредита од почетка примене прве гарантне шеме, тј. од маја 2020, приближио износу од 229 милијарди динара (тј. премашио 1,9 милијарди евра).

Кредити становништву су у другом тромесечју, по искључењу ефекта промене курса, повећани за **44,8 милијарди динара**, а скоро половина тог раста односила се на стамбене кредите. Доброј реализацији кредита становништву у другом тромесечју наставиле су да доприносе мере које је Народна банка Србије донела претходне године (мањи степен завршености непокретности и продужење рока отплате за пет година за стамбене кредите, повећање рачности

Мг. раст домаћих кредита успорио је у Т2 под утицајем високе базе из прошле године
(мг. стопе раста, у %)

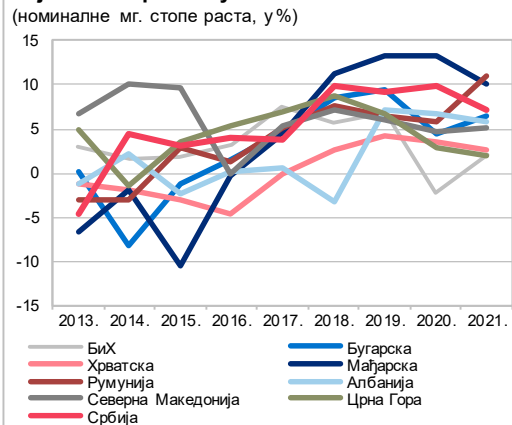

Извор: НБС и РЗС.

* Искључен ефекат промене девизног курса.

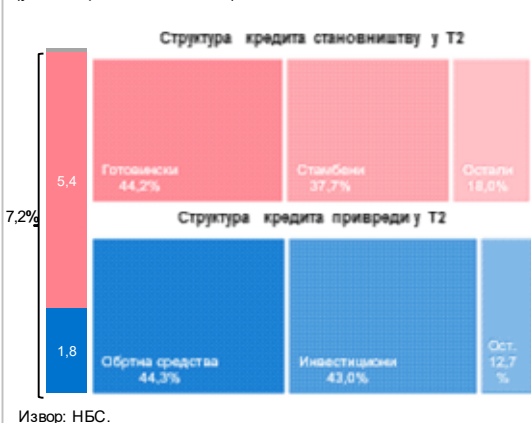
**Искључен ефекат отписа и продаје NPL од почетка 2016.

Мг. раст кредита у Србији и даље је међу највишим и региону
(номиналне мг. стопе раста, у %)

Извор: сајтови централних банака и прерачун НБС.

Кредитирање становништва је више допринело мг. расту укупних кредита у Т2
(у п.п., просек за Т2 2021)

Извор: НБС.

за готовинске кредите, рефинансирање кредита са шестомесечним грејс-периодом и др.), као и повољни услови задуживања и раст расположивог дохотка, уз позитивне трендове на тржишту некретнина.

Услови задуживања на домаћем тржишту остали су повољни и у другом тромесечју, подржани претходним ублажавањем монетарне политике Народне банке Србије, одобравањем кредита из гарантних шема и даље ниским каматним стопама на тржишту новца у зони евра и конкуренцијом међу банкама. Каматне стопе на динарске кредите привреди и становништву наставиле су да се крећу близу најнижих нивоа, тако да су у другом тромесечју у просеку износиле 3,2% и 8,7%, респективно. Исто важи и за каматне стопе на евроиндексирани кредите, које су у другом тромесечју у просеку износиле 2,5% за привреду и 3,1% за становништво, при чему се просечна цена евроиндексираних кредита становништву у јуну спустила на нов минимум (3,0%).

Динаризација пласмана привреди и становништву, према постојећим пословима, наставила је да расте током другог тромесечја и у јуну је достигла нову највишу вредност. **Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву у јуну износило је 38,6%,** што представља повећање од 0,7 процентних поена у односу на март и за 1,3 процентна поена у односу на крај 2020. Томе је допринело кредитирање привреде, чији се раст у другом тромесечју у потпуности односио на

динарске кредите, чему су допринели ублажавање монетарне политике Народне банке Србије и повољни услови кредитирања у оквиру гарантних шема. Степен динаризације пласмана привреди повећан је у другом тромесечју за 1,3 процентна поена, на 23,6% у јуну, што је највиши ниво у последњих шест година. Када је реч о кредитима становништву, стамбени кредити, који су претежно евроиндексирани, расли су брже од готовинских кредита, који су претежно у динарима, што је утицало на то да у другом тромесечју учешће динарских пласмана у укупним пласманима становништву буде смањено за 0,3 процентна поена, на 55,2% у јуну.

Учешће проблематичних кредита у укупним кредитима **испод је нивоа забележеног пре пандемије** и у јуну је износило 3,6%, што указује на то да је, захваљујући правовременим и адекватним мерама Народне банке Србије и Владе усмереним на ублажавање негативних ефеката пандемије на привреду и становништво, квалитет aktive банака очуван и додатно ојачан. У односу на крај 2020, то учешће је смањено за 0,1 процентни поен, док је у односу на јул 2015, тј. непосредно пре почетка примене Стратегије за решавање проблематичних кредита, ниже за 18,8 процентних поена. Покривеност проблематичних кредита и даље је на високом нивоу – исправке вредности укупних кредита у јуну износиле су 92% проблематичних кредита, док су исправке вредности проблематичних кредита била на нивоу од 58,2% проблематичних кредита.

I. Сектор привреде

1. Кредити привреди

Мг. раст кредита привреди је у јуну износио 2,9% и успорен је у односу на претходно тромесечје (4,9% у марту). На успоравање раста утицала је пре свега висока база из претходне године, на коју се одразио ефекат мораторијума, тј. мања доспећа у периоду април–јун и август–септембар 2020. Посматрано у номиналном изразу, стање кредита привреди у јуну износило је 1.387,6 млрд динара, док је снажан опоравак економске активности утицао на то да њихово учешће у годишњем БДП-у¹ у јуну (24,2%) буде за 0,6 п.п. ниже него у марту.

Кредити привреди су током Т2, по искључењу ефекта промене девизног курса, повећани за 20,0 млрд динара, или за 1,4%. Раст кредита привреди био је у потпуности вођен динарским кредитирањем, чему су допринели ублажавање монетарне политике Народне банке Србије и повољни услови кредитирања у оквиру гарантних шема. Рочност кредита привреди готово да није промењена током Т2 и у јуну су дугорочни кредити чинили 85,9% укупних кредита привреди.

Посматрано по наменама, предузећа су током Т2 највише користила кредите за обртна средства и ликвидност, који су повећани за 22,2 млрд динара, а повећано је и задуживање по основу инвестиционих кредита (1,0 млрд динара). Истовремено, увозни кредити смањени су за 3,1 млрд динара, док задуживање по основу осталих врста кредита није бележило знатније промене. Кредити за ликвидност и обртна средства и даље су најзаступљенија категорија у стању кредита привреди, чије је учешће током Т2 повећано за 1,0 п.п., на 44,6% у јуну, а следе их инвестициони кредити са учешћем од 42,8%. Посматрано по делатностима, током Т2 највише је повећано задужење предузећа из области **саобраћаја, смештаја и комуникација, трговине и пословања некретнима**. Повећано је и задуживање предузећа из осталих делатности, изузев пољопривреде. **Посматрано према величини предузећа**, готово целокупан раст кредита у Т2 односио се на кредитирање малих предузећа. Кредити одобрени сегменту

¹ БДП остварен у последња четири тромесечја.

Мг. раст укупних кредита у Т2 одређен је успоравањем мг. раста кредита привреди (мг. стопе раста по програмском курсу, у %)

Захваљујући и гарантној шеми динарски кредити привреди наставили су раст и у Т2 (прираст, у млрд RSD)

Пандемија је утицала да кредити за обртна средства највише допринесе мг. расту кредита привреди

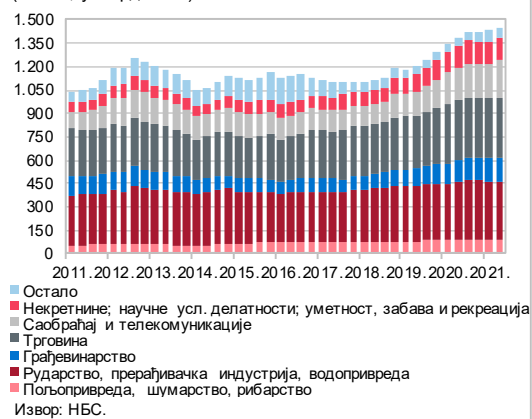

микропредузећа, малих и средњих предузећа чинили су 68,3% укупних кредита привреди у јуну, а њихов м.г. раст износио је 5,7%.

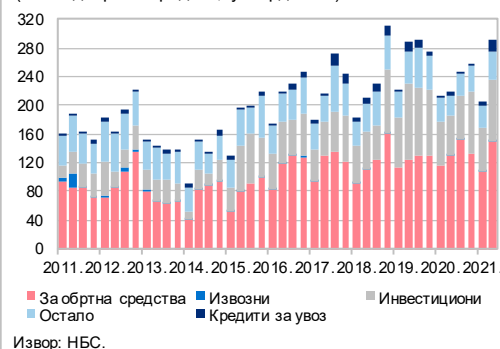
Одобравање кредита за ликвидност и обртна средства подржано је **кредитима из гарантних шема**.² Током Т2 банке су одобриле 30,0 млрд динара (255,1 млн евра) кредита из „прве“³ гарантне шеме, намењене микропредузећима, малим и средњим предузећима и предузетницима, која се примењује од маја прошле године. Поред тога, одобравањем 0,2 млрд динара (1,8 млн евра) кредита у Т2 започета је и реализација „друге“⁴ гарантне шеме, која је усмерена на подршку предузећима из делатности које су највише погођене кризом (транспорт, угоститељство, туристичке агенције и хотелијерство) и предузећима која су у 2020. исказала пад пословних прихода већи од 20%. Тиме се износ укупно реализованих кредита уз државну подршку путем обе гарантне шеме⁵ приближио износу од 229 млрд динара (преко 1,9 млрд евра), при чему је 61,2% одобрених кредита било у динарима. То доприноси расту степена динаризације, а тиме и ефикасности монетарне политике и додатном јачању финансијске стабилности. С обзиром на то да се 88,2% укупно одобрених кредита односи на нове кредите, у наредном периоду можемо очекивати да они позитивно утичу на економску активност. Те кредите највише су користила мала предузећа (44,7%), за којима следе средња (30,5%) и микропредузећа (24,8%).

На то да је успоравање раста кредитне активности било пре свега под утицајем високе базе из претходне године, тј. ефекта мораторијума, указује **обим новоодобрених кредита привреди**, који је у Т2 износио 290,9 млрд динара, што је за 33,2% више него у истом периоду прошле године. Предузећа су током Т2 највише користила кредите за ликвидност и обртна средства (51,8%), при чему су готово 65% тих кредита користила микропредузећа, мала и средња предузећа. Инвестициони кредити чинили су 29,2% нових кредита привреди у Т2 и виши су за 54,1% него у истом периоду 2020, а на микропредузећа, мала и средња предузећа односиле су се скоро три четвртине одобрених кредита.

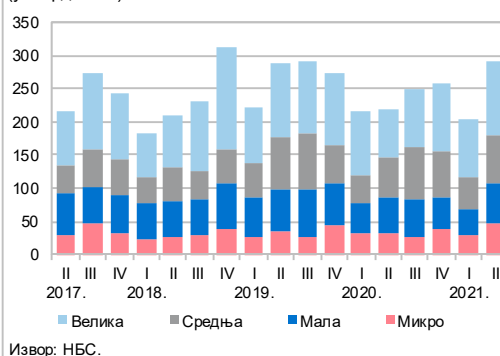
Највећи део потраживања од привреде чине кредити прерађивачкој индустрији и трговини
(стања, у млрд RSD)

Кредити за обртна средства и инвестиције били су најзаступљенији у Т2
(новоодобрени кредити, у млрд RSD)

Кредити микро, малим и средњим предузећима чинили су преко три петине нових кредита у Т2
(у млрд RSD)

² За више детаља о кредитима из гарантних шема видети табелу Мере Народне банке Србије и Владе Републике Србије усмерене на подршку кредитној активности у условима пандемије COVID-19, на страни 16.

³ Закон о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС”, бр. 153/2020 и 40/2021).

⁴ Закон о утврђивању друге гарантне шеме као мера додатне подршке привреди услед продуженог негативног утицаја пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС”, бр. 40/2021).

⁵ Од почетка примене првог програма.

Захваљујући расту динарског кредитирања, динаризиција стања пласмана привреди повећана је током Т2 за додатна 1,3 п.п. (2,6 п.п. у П1) и у јуну је достигла **23,6%**, што је њен највиши ниво након фебруара 2015. Томе су допринели ублажавања монетарне политике Народне банке Србије и динарско финансирање привреде у оквиру гарантне шеме по повољним условима.⁶ Учешће евроиндексираних пласмана и пласмана у еврима смањено је у Т2 за 1,4 п.п., на 76,1% у јуну, док је учешће пласмана у доларима повећано за 0,1 п.п., на 0,3%.

Учешће *NPL* у укупним кредитима испод преткризног нивоа и висока капитализованост банкарског сектора (22,2% у јуну 2021) потврђују да је у условима пандемије очуван квалитет активе банака.

Учешће *NPL*⁷ у укупним кредитима привреди у јуну износило је 2,9%, што је за 0,2 п.п. ниже него у марту и крајем 2020, док је у односу на јул 2015, тј. непосредно пре почетка примене Стратегије, ниже за 22,1 п.п. Учешће *NPL* у укупним кредитима код привредних друштава такође је износило 2,9% у јуну и такође је ниже за 0,2 п.п. у односу на март и крај 2020. Посматрано по делатностима, у односу на март, овај показатељ је смањен код прерађивачке индустрије, трговине, пословања некретнинама и пољопривреде, док је код осталих делатности повећан. У односу на почетак примене Стратегије, најизраженије смањење бележи се код сектора грађевинарства, пословања некретнинама и трговине.

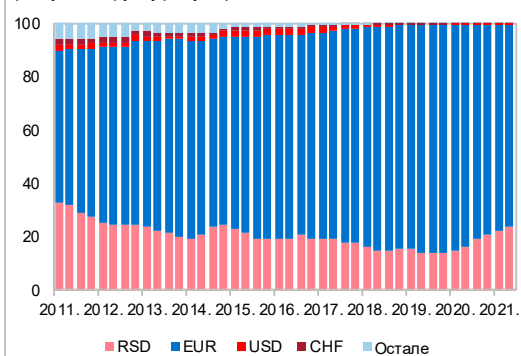
2. Цена задуживања привреде

Каматне стопе на кредите привреди остале су повољне током Т2, тј. наставиле су да се крећу близу најнижих нивоа. Таква кретања резултат су претходних ублажавања монетарне политике Народне банке Србије, као и одобравања динарских кредита из гарантне шеме, по повољним условима, чему је допринела и одлука Народне банке Србије из јула 2020. да плаћа већу стопу ремунарације банкама (за 0,5 п.п. вишу од стандардне стопе, која тренутно износи 0,10%) које одобравају динарске кредите по стопи за најмање 0,5 п.п. нижој од максималне стопе предвиђене законом о првој гарантној шеми (једномесечни *BELIBOR* + 2,5 п.п.). Повољној цени задуживања у евро знаку допринеле су ниске

⁶ https://nbs.rs/sr_RS/scripts/showcontent/index.html?id=15623

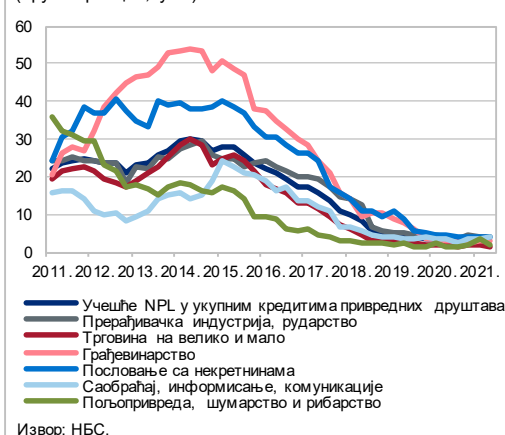
⁷ Важни фактори снажног пада *NPL* од 2016. и надаље били су успешно спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита и примена Одлуке о рачуноводственом отпису билансне активе банке. У складу са Стратегијом, Народна банка Србије донела је Акциони план (https://nbs.rs/sr_RS/scripts/showcontent/index.html?id=8661), усмерен на јачање капацитета банака за решавање *NPL* и допринос развоју тржишта *NPL*, чије су активности у потпуности спроведене, неке и пре рока.

Гарантна шема допринела је даљем расту динаризиције потраживања од привреде у Т2
(валутна структура, у %)

Извор: НБС.

Учешће *NPL* наставило је да се креће близу минимума за скоро све делатности
(бруто принцип, у %)

Извор: НБС.

Каматне стопе на динарске кредите кретале су се близу стопа на девизне кредите и у Т2*
(просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

Извор: НБС и Европска банкарска федерација.

* Искључени револвинг кредити, прекорачења по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама.

** У еврима и евроиндексирани.

каматне стопе на тржишту новца у зони евра, као и пад премије ризика земље.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене динарске кредите привреди у Т2 износила је 3,2%, што је за 0,4 п.п. више него у Т1, док је, посматрано крајем периода, просечна цена динарских кредита привреди у јуну (3,2%) била за 0,1 п.п. виша него у марту. Посматрано по наменама, каматна стопа на кредите за обртна средства у просеку у Т2 износила је 3,2%, на инвестиционе кредите 4,5%, а на остале некатегорисане кредите 2,9%. Посматрано по величини предузећа, просечне каматне стопе кретале су се у распону од 2,6% за велика предузећа до 4,2% за микропредузећа.

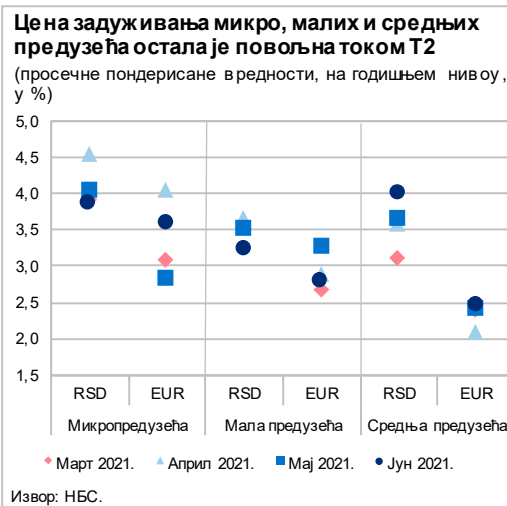
Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене кредите привреди у еврима и евроиндексиране кредите у Т2 (2,5%) била је готово непромењена у односу на Т1. При томе, просечне каматне стопе на кредите за обртна средства (2,2%) и некатегорисане евроиндексиране кредите (2,4%) биле су непромењене, стопе на инвестиционе (3,0%) и извозне кредите (2,7%) снижене су за по 0,1 п.п., док је просечна каматна стопа на кредите за увоз (2,2%) за исто толико повећана. Посматрано по величини предузећа, просечна цена задуживања кретала се у распону од 2% за велика предузећа до 3,6% за микропредузећа.

3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности

Резултати јулске анкете Народне банке Србије о кредитној активности банака показују да су банке у Т2 додатно ублажиле кредитне стандарде за динарске кредите привреди, а благо их поштриле за девизно индексирани кредите. На ублажавање стандарда деловали су конкуренција међу банкама и већа спремност на преузимање ризика, док су у супротном смеру, мада у мањој мери него раније, деловала очекивања у погледу економске активности, ризик захтеваног колатерала и *NPL*. Слична очекивања банке имају и за Т3, при чему ће, према оцени банака, повољни изгледи у погледу економске активности деловати у смеру ублажавања стандарда.

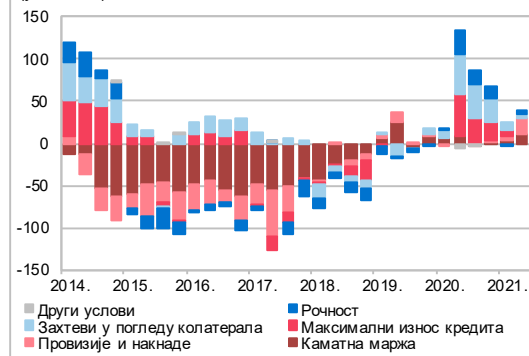
Према резултатима анкете, ценовни услови кредита (каматне марже, провизије и накнаде) били су неповољнији, банке су поштриле захтеве у погледу колатерала, а неке су скратиле рочност кредита за велика предузећа. С друге стране, максимални износ кредита није промењен.

Тражња предузећа за кредитима у Т2 наставила је да расте, и то у већој мери него што се то очекивало у априлској анкети, а даљи раст тражње

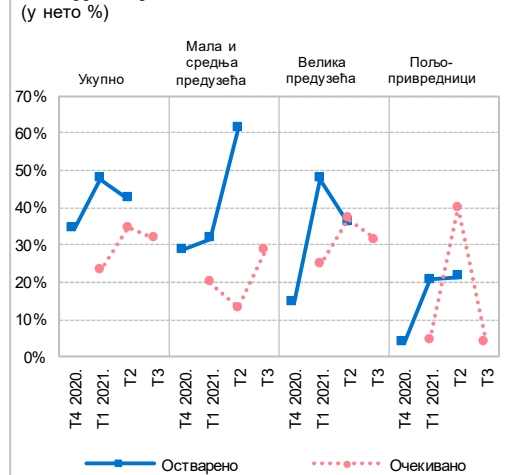

очекује се и у Т3. Расту тражње више су доприносила мала и средња предузећа него велика, при чему је тражња у већој мери била усмерена ка дугорочним кредитима. Према оцени банака, главни покретачи раста тражње били су обезбеђење финансирања обртних средстава и финансирање капиталних инвестиција, за којима следи реструктурирање дуга. С друге стране, на мању тражњу за кредитима утицало је веће коришћење сопствених извора финансирања и кредита небанкарских институција.

Банке су поштриле ценовне услове кредита привреди и захтеве у погледу колатерала у Т2 (у нето %)

Раст тражње за кредитима у Т2 надмашио је очекивања из априлске анкете, а даљи раст очекује се у Т3

II. Сектор становништва

1. Кредити становништву

Као и у случају привреде, мада мање изражено, **мг. раст кредита становништву у јуну (10,6%) успорио је у односу на март (11,5%)**, такође под утицајем високе базе из прошле године. Номинално посматрано, стање кредита становништву у јуну износило је 1.299,2 млрд динара, што чини 47,6% кредитних потраживања банака од немонетарног сектора и 22,6% годишњег БДП-а.⁸

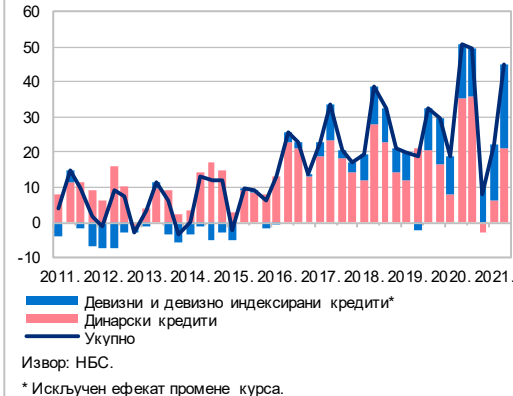
Кредити становништву у Т2, без ефекта промене девизног курса, повећани су за 44,8 млрд динара, или за 3,6%. Тај раст је био вођен стамбеним кредитима, на које се односила готово половина прираста кредита становништву у Т2 и чији је мг. раст убрзан на 15,7% у јуну. Томе су допринели повољни услови задуживања и раст расположивог дохотка, уз позитивне трендове на тржишту некретнина и континуиран раст броја завршених станова. За стамбеним кредитима следе готовински кредити, који су повећани за 18,9 млрд динара, и кредити за ликвидност и обртна средства одобрени предузетницима (5,2 млрд динара), док су остали некатегорисани кредити смањени за 1,3 млрд динара. У структури кредита становништву у јуну најзаступљенији су били готовински кредити (44,2%), чије је учешће незнатно ниже него у марту, док је учешће стамбених кредита додатно повећано, на 37,8% (за 0,4 п.п. у односу на март, односно за 1,0 п.п. у односу на крај 2020).

Доброј реализацији кредита становништву допринеле су и мере које је Народна банка Србије доносила претходне године. Банкама је омогућено да продуже рок отплате стамбених кредита за пет година, а учешће за куповину прве стамбене непокретности смањено је са 20% на 10%, уз смањење минималног степена изграђености објекта чију је куповину могуће финансирати стамбеним кредитима банака. Готовински и остали кредити могу бити одобрени на дуге рокове, до осам година, а дужницима који због околности изазваних пандемијом нису у могућности да редовно измирују своје обавезе омогућен је репрограм и рефинансирање кредита, уз одобравање грејс-периода од шест месеци.

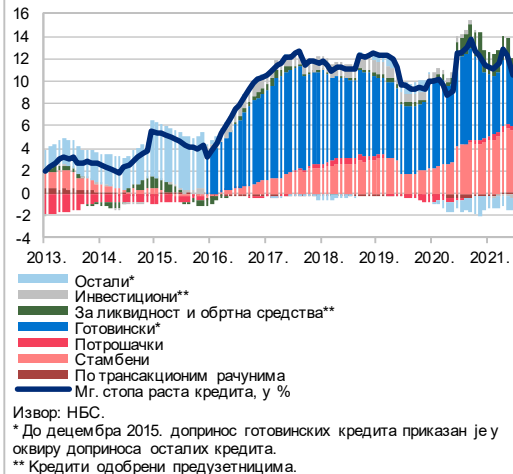
Кредити становништву остварили су релативно висок мг. раст и током Т2
(мг. стопе раста по програмском курсу, у %)

Раст кредита становништву је и у Т2 био вођен евроиндексираним стамбеним кредитима
(прираст, у млрд RSD)

Током Т2 стамбени кредити све више су допринесли мг. расту кредита становништву
(у п.п., искључен ефекат промене девизног курса)

⁸ БДП остварен у последња четири тромесечја.

Обим новоодобрених кредита становништву у Т2 износио је 151,7 млрд динара, што је двоструко већи износ него у Т2 2020, када су мере здравствене заштите биле најјаче. Најзаступљенији били су готовински и стамбени кредити, који су чинили 56,6% и 26,2%, респективно, нових кредита у Т2. Остали некатегорисани кредити чинили су 14,4% новоодобрених кредита становништву, од чега се знатан део односи на кредите предузетницима у оквиру гарантне шеме.

Динаризиција стања пласмана становништву⁹ смањена је за 0,3 п.п. током Т2, на 55,2% у јуну, услед бржег раста девизно индексираних од динарских пласмана, што је највећим делом резултат већег раста стамбених кредита од готовинских кредита. Истовремено, учешће пласмана у еврима током Т2 повећано је за 0,3 п.п., на 44,6% у јуну, док је учешће пласмана у швајцарским францима (0,2%) било непромењено.

Учешће NPL у укупним кредитима становништву у јуну износило је 4,0%,¹⁰ што је ниже него у марту (4,1%), а више него крајем 2020. (3,6%), при чему су мере Народне банке Србије и Владе допринеле томе да се избегну већи негативни ефекти пандемије на кредитну способност грађана. У односу на период непосредно пре доношења Стратегије за решавање проблематичних кредита, то учешће је ниже за 7,2 п.п. Посматрано по наменама, током Т2 учешће NPL смањено је за кредите скоро свих намена, од чега за стамбене и потрошачке кредите за по 0,2 п.п., док је за готовинске и остале некатегорисане кредите повећано за 0,1 п.п. и 0,2 п.п., респективно.

2. Цена задуживања становништва

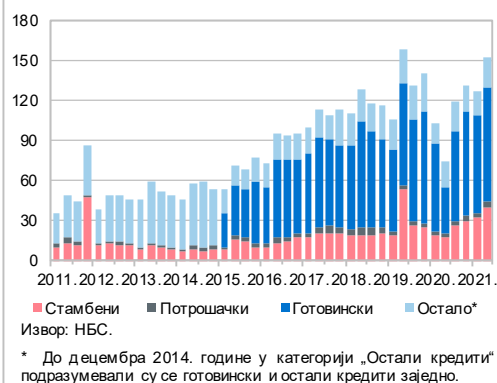
Становништво је наставило да се задужује по повољним условима и у Т2, што је допринело наставку раста кредитне активности.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене динарске кредите становништву у Т2 (8,7%) била је непромењена у односу на Т1. Посматрано по наменама, смањене су просечне каматне стопе на потрошачке (за 0,1 п.п., на 2,3%) и остале некатегорисане кредите (за 0,6 п.п., на 6,1%), док су повећане просечне каматне стопе на најзаступљеније, готовинске кредите (за 0,1 п.п., на 9,2%) и стамбене кредите (за 1,7 п.п., на 6,1%). Раст каматне стопе на стамбене кредите дугује се већем одобравању кредита за адаптацију

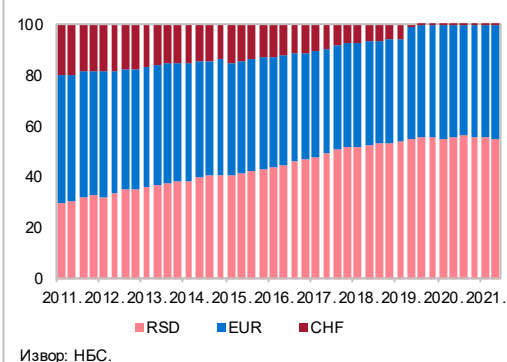
⁹ Укључујући непрофитне институције и предузетнике.

¹⁰ Ако се укључе предузетници и приватна домаћинства, то учешће је такође износило 4,0%, а у односу на јул 2015. ниже је за 8,1 п.п..

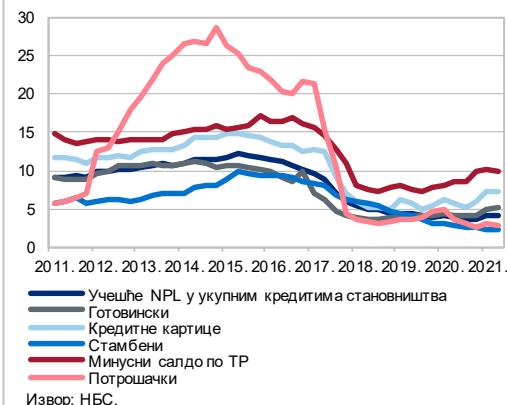
Највећи део новоодобрених кредита у Т2 чинили су готовински кредити, а износ стамбених кредита наставља да расте (новоодобрени кредити, у млрд RSD)

Динаризиција пласмана становништву је изнад 55% и поред раста девизних стамбених кредита (валутна структура, у %)

Током Т2 учешће NPL смањено је за кредите скоро свих намена (бруто принцип, у %)

Просечна цена динарских кредита била је непромењена, а девизних смањена у Т2* (просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

стамбеног простора (кредити за енергетску ефикасност) него у Т1, а који су скупљи од кредита за куповину стамбене непокретности.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене евроиндексиране кредите становништву снижена је у Т2 за 0,1 п.п., на 3,1%, што је њена нова најнижа вредност. Просечне каматне стопе на све категорије кредита бележе пад, при чему су каматне стопе на стамбене (2,5%) и остале некатегорисане кредите (5,3%) снижене за по 0,1 п.п., док је просечна стопа на готовинске кредите снижена за 0,3 п.п., на 3,0%, а на потрошачке за 0,4 п.п., на 4,2%.

3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности

Резултати јулске анкете о кредитној активности Народне банке Србије показују да су банке ублажиле кредитне стандарде и за динарске и за девизно индексирани кредите становништву током Т2, што је у складу са очекивањима изнетим у априлској анкети. Ублажавање се односило пре свега на евроиндексиране стамбене кредите и динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, на шта су утицали очекивања у погледу опоравка тржишта рада, повољни изгледи тржишта некретнина и већа спремност на преузимање ризика. Исти фактори требало би да допринесу даљем ублажавању стандарда, које се очекује у Т3.

Према оцени банака, скоро сви услови коришћења кредита били су повољнији током Т2 – снижене су каматне марже и провизије и накнаде, продужена је рочност кредита, а за девизно индексирани кредите ублажени су и захтеви у погледу колатерала и смањени су обавезно учешће и депозит.

Током Т2 тражња становништва за кредитима расла је преко очекивања исказаних у априлској анкети и била је усмерена ка динарским готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање и евроиндексираним стамбеним кредитима. Банке су означиле куповину непокретности и ситуацију на том тржишту, као и рефинансирање постојећих обавеза, као водеће факторе раста тражње становништва у Т2. Банке очекују да ће исти фактори, уз повољну ситуацију на тржишту рада и куповину потрошних добара, утицати на даљи раст тражње у Т3.

Банке су ублажиле кредитне стандарде становништву у Т2

(у нето %)

Извор: НБС.

Напомена: Раст вредности указује на поштравање, а пад на ублажавање кредитних стандарда.

Скоро сви услови коришћења кредита били су повољнији током Т2

(у нето %)

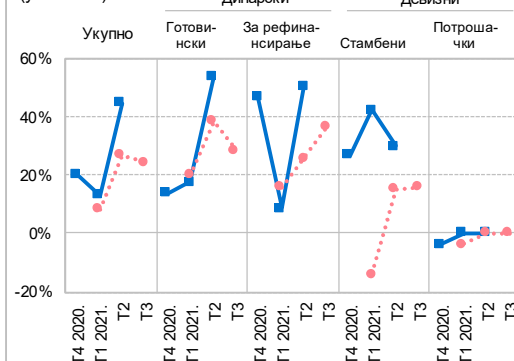

Извор: НБС.

Напомена: Раст вредности указује на поштравање, а пад на ублажавање кредитних услова.

Тражња грађана за кредитима расла је изнад очекивања изнетих у априлској анкети

(у нето %)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње

Мере Народне банке Србије и Владе Републике Србије усмерене на подршку кредитној активности у условима пандемије *COVID-19*

2020.											2021.				
Март	Април	Мај	Јун	Јул	Август	Септ.	Окт.	Нов.	Децембар	Јануар	Фебруар	Март	Април	Мај	Јун
Мере монетарне политике															
Референтна каматна стопа															
Смањена за 0,5 п.п., на 1,75%	Смањена за 0,25 п.п., на 1,5%		Смањена за 0,25 п.п., на 1,25%							Смањена за 0,25 п.п., на 1,0%					
Повољнији услови за кредите у оквиру гарантне шеме															
Стимулисано одобравање динарских кредита из гарантне шеме по нижим каматним стопама – умањење од најмање 50 б.п. У односу на максималну стопу (1М <i>BELBOR</i> + 2,5 п.п.) НБС компензује кроз вишу стопу ремунарације за 50 б.п. на износ издвојене динарске обавезне резерве															
Додатне мере Народне банке Србије															
Мораторијум															
	Застој у отплати обавеза дужника				Застој у отплати обавеза дужника				Застој у отплати обавеза дужника који због пандемије не могу да измирују своје обавезе, уз продужење рока отплате тако да месечне обавезе дужника не буду веће од оних пре одобравања опакшица						
Стамбено кредитирање															
Смањено обавезно учешће грађана у кредитима за куповину преве стамбене непокретности са 20% на 10%															
Смањен минимални степен изграђености објекта чију је куповину могуће финансирати стамбеним кредитима банака															
Продужавање рока отплате стамбених кредита за најдуже пет година															
Остали кредити															
Продужење рока отплате за одобрене кредите становништву (осим стамбених) до осам година															
Омогућено је банкама да до краја 2021. одобравају динарске кредите (до 90.000 динара) становништву, рочности до две године, само о с потписаном изјавом о запослењу пензијери															
Мере Владе Републике Србије															
Гарантне шеме															
Пословне банке уз гаранцију државе могу да укупно одобре микропредузећима, малим и средњим предузећима и предузетницима до 2,5 млрд евра кредита за ликвидност и набавку обртних средстава који треба да буду пуштени у оптицај до краја јула 2022. Кредити могу бити одобрени у динарима по максималној каматној стопи 1М <i>BELBOR</i> + 2,5 п.п., или у еврима по максималној каматној стопи 3М <i>EURIBOR</i> + 3,0 п.п. Максимална рочност кредита је 36 месеци укључујући грејс период од 9 до 12 месеци.															
Кредити намењени предузећима из угрожених сектора (транспорт, угоститељство, туристичке агенције и хотелијерство у градовима) и предузећима која су у 2020. имала пад пословних прихода већи од 20%. Укупно може бити одобрено до 500 млн евра кредита за ликвидност и набавку обртних средстава, који треба да буду пуштени у оптицај до краја јула 2022.															
Кредити могу бити одобрени у динарима по максималној каматној стопи 1М/3М <i>BELBOR</i> + 2,75 п.п. или у еврима по максималној каматној стопи 3М <i>EURIBOR</i> + 4,0 п.п. Максимална рочност кредита је 60 месеци укључујући грејс период од 18 до 24 месеца.															

Извор: НБС.

Методолошке напомене

- Кредити подразумевају потраживања банака по основу главнице кредита.
- Пласмани обухватају потраживања по основу кредита, камата и накнада, датих депозита, хартија од вредности и акција предузећа.
- Све врсте потраживања исказане су по бруто принципу, тј. нису умањене за исправке вредности.
- Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом подразумева се валутна клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
- При искључивању ефекта курса, обрачунато полазећи од оригиналне валутне структуре и по курсу динара према еврџу, америчком долару и швајцарском франку на дан 30. септембра 2014.
- Нови послови укључују све финансијске аранжмане (кредити и депозити) за које су услови уговорени први пут у току месеца о коме се извештава, као и све постојеће уговоре за које су нови услови поново уговорени (анексирани), уз активно учешће клијента.
- Користи се секторска класификација монетарне статистике. Сектор привреде обухвата јавна предузећа, привредна друштва и нефинансијски сектор у стечају, а сектор становништва – становништво, предузетнике, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистроване пољопривредне произвођаче. Изузетно:
  - у новоодобреним кредитима, у сектор становништва укључене су непрофитне институције које пружају услуге становништву (у складу с методологијом Европске централне банке);
  - код проблематичних кредита, сектори су приказани одвојено, а ради поређења с подацима монетарне статистике, врши се њихово агрегирање.
- Под појмом *проблематични кредити* подразумева се стање укупног преосталог дуга појединачног кредита (укључујући и износ доцње):
  - по основу кога је дужник у доцњи (на начин предвиђен одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке) дуже од 90 дана, или по основу плаћања камате или главнице;
  - по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је њено плаћање одложено;
  - по основу ког дужник касни мање од 90 дана, али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.